

Enighed om indførelse af ny samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse

---

Ny samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse

Voldtægt udgør en af de mest alvorlige personfarlige forbrydelser og indebærer en grov krænkelse af den seksuelle selvbestemmelsesret.

Den gældende voldtægtsbestemmelse forudsætter, at gerningsmanden har anvendt nærmere opregnede tvangsmidler, eller at offeret har været i en tilstand eller situation, hvor den pågældende har været ude af stand til at modsætte sig handlingen. Det vil sige, at der i dag ikke nødvendigvis vil være tale om voldtægt i tilfælde, hvor en person siger nej til samleje. Det skal ændres.

Det er tid til at sikre, at retten til seksuel selvbestemmelse bliver omdrejningspunktet for, hvornår der er tale om voldtægt. Vi skal som samfund yde voldtægts ofre den retsbeskyttelse, de har krav på.

Det følger bl.a. af det politiske forståelsespapir mellem Socialdemokratiet, Radikale Venstre, SF og Enhedslisten, at regeringen ønsker et samfund, hvor mænd og kvinder har reelt lige muligheder, og at regeringen blandt andet på baggrund af Straffelovrådets anbefalinger hvad angår muligheden for at gennemføre en samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse vil tage initiativ til lovgivning.

At indgå i seksuelle aktiviteter med et andet menneske, som ikke ønsker at deltage heri, krænker menneskets grundlæggende frihed og ret til at bestemme over sin egen krop.

Voldtægt handler ikke om tvang eller pligt til at sige fra. Tværtimod handler det om, hvorvidt parterne af egen fri vilje samtykker i en seksuel aktivitet. Begge parter skal samtykke, og samtykket skal foreligge under hele samlejet. Ellers er det voldtægt – og det gælder også i parforhold.

Det skal være strafbart at have samleje med en person, der ikke samtykker. Vi skal have ændret samfundets forståelse af, hvad voldtægt er, og en ny samtykkebaseret strafbestemmelse er en milepæl i den indsats.

Indførelsen af en voldtægtsbestemmelse baseret på samtykke vil ikke alene have betydning for, hvordan voldtægtssager vurderes og håndteres af politiet, anklagemyndigheden og domstolene, men vil også bidrage til en generel holdningsændring i samfundet, idet den øger fokus på respekt for andre menneskers grænser og frihed samt retten til at bestemme over egen krop. En samtykkebaseret voldtægtslovgivning balancerer hensynet til beskyttelsen af voldtægts ofre og retssikkerheden for dem, der anklages for voldtægt, idet uskyldsformodningen stadig er gældende, og det fortsat er anklager, der skal løfte bevisbyrden. Af retssikkerheds-

hensyn skal samtykke i øvrigt vurderes objektivt ud fra sagens konkrete omstændigheder.

Nærmere om begrebet samtykke

Samtykke skal gives frivilligt og være udtryk for den pågældendes frie vilje, bedømt ud fra omstændighederne ved den konkrete situation. Samtykke kan komme til udtryk gennem ord eller handling. Der stilles ikke krav om, at samtykke skal være udtrykt direkte eller i øvrigt på nogen bestemt måde. Samtykke efter voldtægtsbestemmelsen skal således vurderes på samme måde, som samtykke i øvrigt vurderes i strafferetten – helt uformaliseret og ud fra en konkret og samlet vurdering.

Om der er givet et gyldigt samtykke til et samleje må bero på, om personen deltager i samlejet af sin egen frie vilje. Det afgørende er, at personen har haft mulighed for frit at tage stilling til, om vedkommende vil deltage i samlejet.

Et samtykke må – navnlig ud fra retssikkerhedshensyn – vurderes objektivt ud fra oplysningerne om personens deltagelse i samlejet, herunder personens ord og handlinger, og ikke ud fra personens indre overbevisning. Dette indebærer f.eks., at en person, som efter sin indre overbevisning ikke ønsker et samleje, men som alligevel vælger at gå med til samlejet, vil skulle anses for at have samtykket i samlejet.

Samtykke i seksuelle relationer kan komme til udtryk på forskellige måder og i forskellige former, hvilket en samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse bør afspejle.

Der må som udgangspunkt være en formodning for, at en person, der samtykker i et samleje, ikke blot forholder sig helt passivt, men deltager i et eller andet omfang.

Handlinger, der kan være udtryk for et samtykke til samleje, vil f.eks. kunne være kys, berøringer, nydende lyde eller relevante bevægelser, f.eks. at man vender sig mod den anden person, selv hjælper til med at tage sit undertøj af, udfører samlejebevægelser eller lignende.

Det skal i den forbindelse understreges, at det er personernes adfærd umiddelbart i sammenhæng med og på tidspunktet for samlejet, som er afgørende for vurderingen af, om der foreligger samtykke. Flirtende adfærd, kys tidligere på aftenen, eller det forhold, at en person er gået med en anden person hjem, kan ikke i sig selv anses som samtykke til et samleje.

Det forekommer, at en forurettet, der udsættes for f.eks. et seksuelt overgreb, agerer ud fra en ubevidst frygtbettinget tilstand, hvor forurettede ikke gør modstand ("fryser"). Dette kan give sig udslag i f.eks. dissociation eller tonisk immobilitet, hvor forurettede ikke vil kunne tale eller bevæge sig, men der ses også eksempler på, at forurettedes krop i en sådan frygttilstand kører på "autopilot", så

forurettede godt fysisk kan fungere (f.eks. vende sig om eller foretage seksuelle handlinger, hvis forurettede bliver bedt om det), uden at dette er udtryk for forurettedes frie vilje. Dette vil både kunne forekomme før og under et samleje. I en sådan tilstand er passivitet fra den forurettedes side således ikke et udtryk for samtykke eller for en bevidst strategi eller handling fra forurettedes side, men et udtryk for frygt. I sådanne tilfælde foreligger der aldrig samtykke.

Når der ses bort fra ovennævnte situationer, vil der ved total passivitet forstås den situation, hvor den ene person ikke foretager sig nogen form for handling, der kan indikere samtykke eller manglende samtykke til samleje.

I de situationer, hvor der er udvist total passivitet fra den ene persons side, er der en formodning for, at vedkommende ikke samtykker, og derfor må den person, der ønsker samleje gennemført, gøre noget for at sikre sig, at vedkommende samtykker. Også ved total passivitet må det dog afhænge af en konkret og samlet vurdering, om deltagelse i samlejet kan anses for at være sket med samtykke.

Der vil dog – også ved total passivitet – efter en konkret og samlet vurdering kunne foreligge samtykke. Her vil det naturligt kunne indgå i vurderingen, om parterne tidligere har haft samleje gennemført med samtykke, der er foregået på samme måde, uden at der har været tale om indirekte trusler eller psykisk vold mv., eller om parterne ikke tidligere har haft nogen seksuel relation.

Der må som udgangspunkt være en formodning for, at en person, der samtykker i et samleje, ikke blot forholder sig helt passivt, men deltager i et eller andet omfang.

I de situationer, hvor samtykke på den ene eller anden måde er kommet til udtryk, men hvor der undervejs udvises passivitet, og der derfor er anledning til at overveje rækkevidden af samtykket, f.eks. om samtykket kun gælder vaginalt samleje, men ikke analt samleje, eller om det kun gælder oralt samleje, men ikke vaginalt samleje, vil der ligeledes skulle foretages en konkret og samlet vurdering af, om der af den konkrete situation og sammenhæng fremgår et samtykke til de seksuelle forhold. I den forbindelse vil hensynene, som er nævnt ovenfor ligeledes kunne indgå i vurderingen.